Policy Documents for Barrier Free & Divyangjan Friendly Environment

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

POLICY DOCUMENT FOR BARRIER FREE & DIVYANGJAN FRIENDLY ENVIRONMENT

Introduction

The "Rights of Persons with Disabilities Act" of 1996, established by the Indian Government, is aimed at ensuring equal opportunities, protection of rights, and full participation for individuals with benchmark disabilities. This legislation emphasizes the creation of a barrier-free environment, making specific provisions to enhance accessibility for persons with disabilities.

The Act mandates various requirements, such as ramps in public buildings, wheelchair-friendly restroom adaptations, Braille symbols, and auditory indications in elevators. These measures are designed to facilitate easier access to the built environment for individuals with disabilities, often referred to as Divyangjan. The legislation strongly discourages any form of discrimination against people with physical challenges within institutions.

At AIKTC, we vehemently oppose all forms of discrimination, including that based on disability. Our commitment extends towards fostering an inclusive environment for Divyangjan students, ensuring barrier-free access to all areas without any hindrances. We aspire to create an educational setting that values diversity and actively promotes equal opportunities for every student, irrespective of their physical abilities.

Objectives

- Offering counseling services to individuals with diverse abilities within the institute to enhance their learning support.
- Initiating awareness programs to educate the institute community about the specific needs and broader issues related to disabilities.
- Ensuring parity in educational opportunities for disabled individuals within the institute.
- Providing the necessary infrastructure to facilitate easy access to classrooms, laboratories, restrooms, and other facilities, promoting a barrier-free learning

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

environment.

- Advocating for the full participation, equality, and appropriate placement opportunities for educated graduates with disabilities in both public and private sector enterprises.
- Furnishing learners with disabilities the essential resources and assistive technology, with a commitment from leadership, teaching staff, and the entire institute to be responsive to their unique needs.

Policy

Enhancing Accessibility and Support for Individuals with Disabilities

Infrastructure Support:

Upgrading campus infrastructure to ensure greater accessibility for individuals with disabilities.

- ✓ Installation of elevators for multi-level access.
- ✓ Construction of ramps to facilitate easy movement.
- ✓ Implementation of railings for additional support.
- ✓ Establishment of accessible washrooms designed for disabled students and staff.
- ✓ Providing and upgrading mechanical and technological support tailored for individuals with disabilities
- ✓ Integration of disabled-friendly software.
- ✓ Availability of wheelchairs for enhanced mobility.
- ✓ Implementation of disabled-friendly signposts for improved navigation.

Sensitization and Awareness:

- ✓ Conducting awareness and sensitization programs and events for both able-bodied staff and students to foster an inclusive and safe environment for individuals with disabilities.
- ✓ Organizing academic and cultural activities, along with tailored training, short-term courses, and workshops designed to meet the specific needs of students with disabilities.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

Counseling and Additional Support:

- ✓ Offering counseling facilities to address the mental health needs of individuals with disabilities, ensuring comprehensive support for their overall well-being.

This policy reflects our commitment to creating a campus environment that is not only physically accessible but also promotes awareness, inclusivity, and support for individuals with disabilities. Through these measures, we aim to provide a conducive and empowering educational experience for all members of our community.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

मुंबई विद्यापीठ

परिक्षा नियंत्रकांचे कार्यालय,
महात्मा ज्योतीराव फुले भवन,
विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व),
मुंबई — ४०० ०९८.

दुरध्वनी — ०२२—२६५४३४१४/२६५२६२८५
ई — मेल — coe4you@exam.mu.ac.in

८) अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांच्या उत्तरपत्रिकांवर पृष्ठ क्र.३ वर वरच्या बाजुस अध्ययन अक्षमता (Learning Disability) असे मोठया अक्षरात नमुद करून सदर उत्तरपत्रिका स्वतंत्र लिफाफ्यात बंद करून मुल्यांकनासाठी पाठवावी. सदर लिफाफ्यावर देखील अध्ययन अक्षमता (Learning Disability) असे स्पष्ट नमुद करून लिफाफ्यात असणा—या उत्तरपत्रिकांची एकुण संख्या नमुद करणे आवश्यक असेल याची नोंद घ्यावी.

९) अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या सवलतीबाबत शासनाच्या दि.०४ ऑगस्ट, २००४ रोजीच्या परिपत्रकातील सविस्तर सुचना कृपया पहाव्यात.

क) सर्वसाधारण सुचना :—

१०) अतिरिक्त वेळेबाबत उमेदवारांचा गोंधळ किंवा संभ्रम टाळण्यासाठी अशा विद्यार्थ्यांची शक्यतो तळमजल्यावर स्वतंत्र बैठक व्यवस्था करण्यात यावी.

११) असे परीक्षार्थी व लेखणीक हे शक्यतो एकाच विद्याशाखेचे असावेत मात्र लेखणीकाची शैक्षणिक पात्रता परीक्षार्थीपेक्षा एक पायरी/टप्पा/वर्ग खालचा/कमी असावा.

१२) परीक्षार्थी अपंग, अध्ययन अक्षमता असलेल्या उमेदवार लेखणीक घेणार असल्याबाबत लेखी अर्ज परीक्षा केंद्राच्या प्राचार्यांना करणे आवश्यक आहे.

१३) अपंगत्व अथवा अध्ययन अक्षमता असलेल्या परीक्षार्थी यांनी अशा प्रकारच्या असमर्थतेबाबतचे सक्षम वैद्यकीय अधिकारी (Civil Surgeon / Govt. Medical Officer) यांचे प्रमाणपत्र सोबत जोडुन, सदर सवलत हवी असल्याबाबतचा लेखी अर्ज प्राचार्यांना करणे आवश्यक आहे.

१४) त्याचबरोबर अलिकडेच प्राप्त झालेल्या भारत सरकारच्या सामाजिक न्याय विभागाच्या दि.२६ फेब्रुवारी, २०१३ रोजीच्या कार्यालयीन परिपत्रकात दिलेल्या तपशीलवार सुचनांप्रमाणे आवश्यक असलेली कार्यवाही प्राधान्याने करावी.

सर्व प्राचार्य, संचालक तथा विभागप्रमुख यांना सुचित करण्यात येते की, उपरोक्त परिपत्रकातील तसेच दि.०४ ऑगस्ट, २००४, दि.२० डिसेंबर २००६ व भारत सरकार, सामाजिक न्याय विभागाचे परिपत्रक क्र. F.No.16-110/2003-DD.III दि.२६ फेब्रुवारी, २०१३ रोजीच्या परिपत्रकांतील सविस्तर सुचनांचे तंतोतंत पालन करावे. तसेच सदर परिपत्रक सर्वांच्या माहितीसाठी सर्व सुचना फलकांवर प्रदर्शित करावे.

सदर सर्व सुचना वरीष्ठ व कनिष्ठ अधिकारी तसेच पर्यवेक्षक यांना आपण स्वतः द्याव्यात.

धन्यवाद,

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel

परीक्षा नियंत्रक

सहपत्र : दि.०४ ऑगस्ट, २००४, दि.२० डिसेंबर, २००६ व दि.२६ फेब्रुवारी, २०१३ चे परिपत्रक

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

मुंबई विद्यापीठ

दुरध्वनी — ०२२—२६५४३४१४/२६५२६२८५
ई — मेल — coe4you@exam.mu.ac.in

परिक्षा नियंत्रकांचे कार्यालय,
महात्मा ज्योतीराव फुले भवन,
विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व),
मुंबई — ४०० ०९८.

क्र./परिक्षा/प.नि.का./ १३५३ /२०१३ दि.२१ सप्टेंबर, २०१३

परिपत्रक

विषय :— अपंग, सेरेब्रल पास्लीनेबाधीत तसेच अध्ययन अक्षमता अशा आजारांनी ग्रस्त व्यक्तींना परीक्षांमध्ये सवलती देणेबाबत....

संदर्भ :— मा. मुंबई उच्च न्यायालय यांचे दि.१६ नोव्हेंबर, २००६ चे आदेश

सर्व महाविद्यालयाचे प्राचार्य, संचालक तथा विभागप्रमुख यांना कळविण्यात येते की, आपापल्या महाविदयालयात/संस्थेत शिक्षण घेत असलेल्या अपंग, दृष्टिहीन, अल्पदृष्टी, अस्थिव्यंग, सेरेब्रल पास्लीने बाधीत व्यक्ती तसेच अध्ययन अक्षमता (Learning Disability) जसे Dyslexia, Dysgraphia & Dyscalculia अशा आजारांनी बाधीत व्यक्तींना परीक्षांमध्ये विविध प्रकारच्या सवलती देण्यात याव्यात असे आदेश शासनाकडुन वेळोवेळी प्राप्त झालेले आहेत. त्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक सुचना देण्यात येत आहे.

अ) अपंग विद्यार्थ्यांकरीता :— (दृष्टिहीन, अल्पदृष्टी, अस्थिव्यंग, सेरेब्रल पास्लीने बाधीत)

१) अपंग परिक्षार्थीला लेखी परीक्षेसाठी लेखणीकाची सवलत देण्यात यावी यासाठी शासनाच्या दि.२० डिसेंबर, २००६ रोजीच्या परिपत्रकात दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांप्रमाणे कार्यवाही करावी.

२) लेखी परीक्षेच्या कालावधीमध्ये दर एक तासाला २० मिनिटे अतिरिक्त वेळ देण्यात यावी, म्हणजेच तीन तासाच्या परीक्षेसाठी ६० मिनिटे अतिरिक्त देण्यात यावी.

३) दृष्टिहीन उमेदवारांना उत्तपत्रिका लिहीताना ब्रेललिपीचा वापर करण्याची/संगणक/ टंकलेखन यंत्र वापरण्याची मुभा राहील.

ब) अध्ययन अक्षमता (Learning Desiability) :—

४) अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांना त्यांना आवश्यकता असल्यास लेखणिक पुरविण्यात यावा.

५) या विद्यार्थ्यांना परीक्षेच्या कालावधीच्या २५% अतिरिक्त वेळ देण्यात यावी. सदर अतिरिक्त वेळ किमान १५ मिनिटे परंतु जास्तीत जास्त ३० मिनिटापर्यंत देण्यात यावी.

६) अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांच्या Spelling Mistakes, Gremmatical Errors, Incomplete Sentence, गणितीय चुका यांच्यामध्ये लेखी परीक्षेचे पेपर तपासताना सवलत देण्यात यावी.

७) अशा विद्यार्थ्यांना परीक्षेमध्ये उत्तीर्ण होण्यासाठी आवश्यक असल्यास एकुण २० गुणांपर्यंत वाढीव गुण देण्यात यावे.

RAMJAN AHAMAD KHATIK Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

Kalsekar Technical Campus New Panvel Anjuman-I-Islam's
Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

6) A maximum of 20 marks should be given as grace marks for passing to these LD students who have failed in the examination.

7) Students with disabilities like Dyslexia and Dysgraphia should be permitted to select one subject under work - experience in lieu of one language from the total compulsory languages.

8) These students will have concessions in mistakes in such matters as spellings and arithmetical calculations

9) These students should be given 25 per cent more time i.e. (15 minutes) for one-hour paper but maximum 30 minutes more time for two or more hours papers in the Annual Examination..

Action to be taken by the concerned officers for the students with Learning Disability:

1) Directors / Joint Directors concerned should hold a meeting of professors and principals of the colleges in their jurisdiction in the beginning of every academic year and give them detailed information / instructions about the facilities extended by the Govt. to the students with Learning Disability. As far as possible, the office bearers of the Maharashtra Dyslexia Association should be invited to this meeting.

2) The professors concerned should certify the students as having learning disability on the basis of certificates issued by the Govt. / Govt. recognized Medical Officers.

3) Once the medical officers have issued certificates to the students that they have learning disability, the colleges should not demand such certificates again and again.

4) It is essential that the concerned principals should furnish the list of students appearing for examination along with the Learning Disability Certificates to the Universities concerned and to the Director at the beginning of the Academic Year itself.

5) The Universities / Examination Boards will make available to the students and their parents the authorized curriculum on basis of which the examinations would be held .

6) All concerned should take precautions that the eligible students are not deprived of the concessions granted by the Govt. to the students with Learning Disability.

7) Vice-chancellors of all Non-agricultural Universities under the Higher and Technical Education Dept. should take action to implement these orders.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra.

(V. G. Dalvi)
Under Secretary to Govt.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

2004
Sion Hosp

Concessions to students with Learning Disability, in the Govt., Govt.-aided / Professional and Non- professional colleges in Non-agricultural universities / Engineering / Polytechnics and Teachers Training Colleges.

Govt. of Maharashtra
Higher and Technical Education Dept.
Circular No.USC 2004/(86/04) Extra Ord. 4,
Mantralay Annexe, Mumbai 400 032.
7th August 2004.

Ref: 1) Govt. Resolution School Education Department No.SSC 1099/151/99 HSC- 2 Dt 28th Nov.2000.

2) Govt. Resolution, School Education Dept. No.MISC-1021(1501) Primary Education 5 dt. The 13th November 2001.

3) Govt. circular, School Education Dept. No.MISC1021/1501- Primary Education 5 dt. The 23rd September 2003

Preamble - Various Concessions to Learning Disabled students upto Std.XII have been given vide Govt. Resolutions referred to above. The proposal of giving same concessions to the students having learning disability, studying in Colleges / Engineering (Degree/Diploma) and Teachers Training Colleges, was under consideration of the Govt.

Govt. Resolution: The Govt. has taken a decision to give following concessions to the students having learning disability in Govt./Govt.- aided / Professional and Non-professional/Colleges under Non- Agricultural Universities / Engineering / Polytechnics and Teachers Training Colleges. Accordingly, all concerned are informed that students having Dyslexia, Dyscalculia, Dysgraphia are included as students with learning disability and are being given following concessions:

Concessions to students with Learning Disability :

1) Oral examination of students with Learning Disability should be taken by the Professors concerned at the time of unit tests and semester / term examinations. Marks obtained should be noted / recorded and their annual average be worked out. On the basis of these marks, promotion to the next class will be decided.

2) All students with Learning Disability should be provided writers at the time of written examination. They should also be given half an hour extra time than the stipulated time at each examination.

3) The students with Learning Disability should be given examination center near their houses.

4) The students should be exempted from drawing figures, maps, charts, graphs etc. in the written examination. They will get the facility of adjusting the marks of these questions and sub questions - supplementary questions.

5) These students will be permitted to submit certificates from the concerned recognized authorized institutions to the effect that they have completed the required work-experience / social service and practicals.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel
Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

५) उमेदवाराने परीक्षा आयोजित करणा-या संबंधित यंत्रणेकडून लेखनिक घेणार आहे किंवा उमेदवार स्वतः लेखनिकाची व्यवस्था करणार आहे याचा अर्जात स्पष्ट उल्लेख करावा.

६) परीक्षा घेणा-या यंत्रणेने परीक्षेच्या आवश्यकते प्रमाणे लेखनिकाची निवड करुन जिल्हा/विभागीय किंवा राज्य पातळीवर त्यांचे पॅनेल तयार करावे.

७) लेखनिकाचे पॅनेल हे आवश्यकते प्रमाणे त्या-त्या शाखेनुसार उदा. कला, वाणिज्य, विज्ञान, गणित, अभियांत्रिकी, वैद्यकीय इ. विषयाप्रमाणे करावे व फक्त सक्षम आणि पात्र लेखनिकाचा त्या पॅनेल मध्ये समावेश करावा.

८) शक्यतो परीक्षार्थी व लेखनिक हे एकाच शाखेचे असावेत.

९) उमेदवाराने स्वतःचा लेखनिक आणला असेल व जर तो लेखनिक आणि उमेदवार एकाच शाखेचे असतील तर तो लेखनिक उमेदवाराचे शैक्षणिक पात्रते पेक्षा एक पायरी / टप्पा कमी असावा. मात्र लेखनिक व उमेदवार भिन्न शाखेचे असल्यास त्यांस ही अट लागू राहणार नाही.

१०) वर उल्लेखलेल्या शिवाय इतर कोणतेही निर्बंध लेखनिकाच्या निवडीवर असू नयेत.

११) काही अपवादात्मक परीस्थितीत परीक्षा सुरु होणाच्या ऐनवेळी लेखनिक बदलल्यास मान्यता देण्याचे अधिकार मुख्य समवेक्षक यांना राहतील.

१२) वेगवेगळ्या विषयाच्या पेपरसाठी एका पेक्षा अधिक लेखनिक वापरता येणार नाहीत. मात्र वरील ११ प्रमाणे अपवादात्मक परीस्थितीमध्ये बदल करण्याची परवानगी देण्यात येईल.

१३) लेखनिकाच्या मान्यतः पत्रात खालील माहिती / तपशील नमूद करण्यात यावी.

१. परीक्षेसाठी उमेदवारास द्यावयाचा जादा वेळ

२. लेखनिकाच्या वेगळे / स्वतंत्र बसण्यासाठी करण्यात आलेली व्यवस्था

३. प्रत्येक पेपरवर परीक्षेचा दिनांक, विषय याबरोबरच लेखनिकाचे नाव इ. तपशील छापण्यात येणार असल्याची माहिती

४. अपवादात्मक परीस्थितीत लेखनिक बदलणे आवश्यक असल्यास, त्यासाठी सक्षम प्राधिकारी यांचा पत्ता व दुरध्वनी क्रमांक

१४) लेखनिकास अल्पोपहार घ्यावयाचा असल्यास त्याने तो परीक्षेच्या अगोदर किंवा नंतर घ्यावा.

१५) उमेदवार व लेखनिक यांना परीक्षेच्या वेळा बद्दल संपूर्ण माहिती देण्यात यावी.

१६) अतिरिक्त वेळ :-

१. लेखी परीक्षा एक तासाची असल्यास त्यासाठी किमान २० मिनिटे अतिरिक्त वेळ देण्यात यावा.

२. त्याच प्रमाणे परीक्षेचा कालावधी एक तासापेक्षा अधिक असल्यास अतिरिक्त देताना प्रत्येक तासाला २० मिनिटे अतिरिक्त वेळ याप्रमाणे गणना करावी.

१७) परीक्षेच्या वेळी उमेदवारांचा गोंधळ व संभ्रम टाळण्यासाठी परीक्षा सुरु होणाच्या पूर्वी योग्य अशी बैठक व्यवस्था करण्यात यावी.

१८) अपंगांसाठी बसण्याची व्यवस्था शक्यतो तळ मजल्यावर करण्यात यावी.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus, New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

क्र. अकआ/प्र-७/लेखनिक/परीक्षा/
०६-०७/२९५१
अपंग कल्याण आयुक्तालय,
महाराष्ट्र राज्य, ३ चर्चरोड, पुणे-१
दिनांकः - २० डिसेंबर, २००६.

परिपत्रक / महत्वाचे
मा. मुंबई उच्च न्यायालय प्रकरण प्राधान्य

विषयः- दृष्टिहीन, अल्पदृष्टि आणि अस्थिव्यंग, सेरेब्रल पाल्सीने बाधीत झालेल्या व्यक्ती, लिहीण्यास सक्षम नसल्यास त्यांच्या मागणीप्रमाणे <u>परीक्षेसाठी लेखनीक पुरविणे व अतिरिक्त वेळ देणेबाबत.</u>

संदर्भः- १) अपंग व्यक्ती (समान संधी, हक्काचे संरक्षण आणि संपुर्ण सहभाग) अधिनियम १९९५

२) मा. मुंबई उच्च न्यायालय यांचे याचिका क्रमांक ७०/२००२ व १२९/२००३ प्रकरणात दिनांक १६ नोव्हेंबर, २००६ चे आदेश.

३) मुख्य आयुक्त, अपंग कल्याण, सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे इंग्रजी पत्र क्र. २७-ओ. आर/ (३) / सीसीडी / ९९, दिनांक १४/०५/२००३ व क्र. २७ - ओ. आर/ (३) / सीसीडी / ९९ / ६६०८, दिनांक ०२/०८/२०००.

४) महाराष्ट्र शासन, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग परिपत्रक क्रमांक अपंग-२००६/प्र. क्र. १०५/सुधार-३, दिनांक ९ डिसेंबर, २००६.

अपंग व्यक्ती (समान संधी, हक्काचे संरक्षण आणि संपुर्ण सहभाग) अधिनियम १९९५ मधील तरतुदीनूसार व मा. मुंबई उच्च न्यायालय दाखल करण्यात आलेल्या जनहित याचिका क्रमांक ७०/२००२ व १२९/२००३ संदर्भात प्रकरण प्राधान्य मा. मुंबई उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागात त्याच्या अखत्यारीत असलेला अपंगांचा अनुशेष तातडीने भरण्याचे आदेश आहेत. सदर न्यायालयीन प्रकरणात असे दिसून आले आहे की, दृष्टिहीन, अल्पदृष्टि आणि अस्थिव्यंग, सेरेब्रल पाल्सीने बाधीत झालेल्या व्यक्ती, यांच्या पदनरीकरीता ज्या पदाबाबत लेखी परीक्षा घेण्यात येतील त्यावेळी त्यांना लेखनिकाचे सहाय घेण्यास परवानगी देण्यात येत नाही. यामुळे सदर व्यक्तींवर होणारा अन्याय टाळण्याच्या दृष्टीने सर्व नियुक्ती प्राधिका-यांना कळविण्यात येत आहे की, अपंग व्यक्ती (समान संधी, हक्काचे संरक्षण आणि संपुर्ण सहभाग) अधिनियम १९९५ मधील प्रकरण क्रमांक ५ व ६ मधील तरतुदीनूसार दृष्टिहीन, अल्पदृष्टि आणि अस्थिव्यंग, सेरेब्रल पाल्सीने बाधीत झालेल्या व्यक्ती यांना लेखनिक उपलब्ध होण्यासाठी पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.

शैक्षणिक परीक्षा / नेमणूकीसाठी व्यावसायी परीक्षा यासाठी अपंग उमेदवारांना लेखनिकाची सवलत देण्याबाबत मार्गदर्शक तत्वे.

१) अपंग उमेदवाराला परीक्षेसाठी लेखनिक हा परीक्षा घेणा-या प्राधिका-याने पुरवावा अथवा उमेदवाराने त्यांची इच्छा असल्यास स्वतः लेखनिकाची व्यवस्था करावी.

२) परीक्षेच्या वेळी पर्यवेक्षक आणि समयेक्षक यांनी योग्य ते पर्यवेक्षण करून फसवणूकीचे किंवा तत्सम गैर प्रकार होणार नाहीत याची दक्षता घ्यावी.

३) प्रत्यक्ष अडचणी विचारात घेवून जर परीक्षा घेणा-या प्राधिका-याने लेखनिक पुरविला असल्यास, त्या प्राधिका-याने त्या लेखनिकाची सक्षमता तपासून निश्चित करून घ्यावी.

४) परीक्षा घेणा-या प्राधिका-याने नेमणूकीच्या जाहिरातीमध्ये लेखनिक उपलब्ध करून देण्याबाबत सुस्पष्ट उल्लेख करावा.

...२/-

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

F.No. 16-110/2003-DD.III
Government of India
Ministry of Social Justice & Empowerment
Department of Disability Affairs
***

Shastri Bhawan, New Delhi
Dated: 26th February, 2013

Office Memorandum

Subject: Guidelines for conducting written examination for Persons with Disabilities.

The undersigned is directed to say that Chief Commissioner of Persons with Disabilities (CCPD) in its order dated 23.11.2012 in case No. 3929/2007 (in the matter of Shri Gopal Sisodia, Indian Association of the Blind Vs. State Bank of India & Others) and in case No.65/1041/12-13 (in the matter of Score Foundation Vs. Department of Disability Affairs) had directed this Ministry to circulate guidelines for the purpose of conducting written examination for persons with disabilities for compliance by all concerned. In compliance of the above order, this Ministry hereby lays down the following uniform and comprehensive guidelines for conducting examination for the persons with disabilities as recommended by CCPD:-

I. There should be a uniform and comprehensive policy across the country for persons with disabilities for written examination taking into account improvement in technology and new avenues opened to the persons with disabilities providing a level playing field. Policy should also have flexibility to accommodate the specific needs on case-to-case basis.

II. There is no need for fixing separate criteria for regular and competitive examinations.

III. The facility of Scribe/Reader/Lab Assistant should be allowed to any person who has disability of 40% or more if so desired by the person.

IV. The candidate should have the discretion of opting for his own scribe/reader/lab assistant or request the Examination Body for the same. The examining body may also identify the scribe/ reader/lab assistant to make panels at the District/Division/ State level as per the requirements of the examination. In such instances the candidates should be allowed to meet the scribe a day before the examination so that the candidates get a chance to check and verify whether the scribe is suitable or not.

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

१९) प्रश्न पत्रिकेमधील मूळ प्रश्नात दृष्य बाबी समाविष्ट असल्यास अथवा उमेदवाराकडून अशा दृष्य बाबींचा अर्थ लावणे किंवा दृष्य बाबींचे सादरीकरण करणे अपेक्षीत असल्यास अशा प्रश्नांचे ऐवजी पर्यायी प्रश्न पुरविण्यात यावेत. मात्र उमेदवारास उत्तर देण्यासाठी पर्यायी प्रश्नांचे ऐवजी मूळ प्रश्न निवडण्याची मुभा राहील.

२०) दृष्टीहीन उमेदवारांना उत्तर पत्रिका लिहीताना ब्रेलचा वापर करण्याची किंवा संगणक अथवा टंकलेखन यंत्र वापरण्याची मुभा राहिल. ब्रेल लिपीमधील उत्तर पत्रिकेचे मुल्यांकन हे ब्रेल लिपी जाणणा-या तज्ञ / परीक्षक यांच्याकडून करावे, शक्य झाल्यास प्रश्न पत्रिका ब्रेल लिपीमध्ये अथवा डिजिटल टेक्सट (Digital text) मध्ये पुरविण्यात यावी.

२१) एस.एस.सी / एच.एस.सी. परीक्षा मंडळे, सर्व विद्यापीठे, सर्व शैक्षणिक संस्था आणि सर्व नियुक्ती प्राधिकारी यांनी वरील सूचनांचे पालन करावे.

तरी वरील परिपत्रकाचे अवलोकन करुन संबंधीतांनी त्याची त्वरीत योग्य ती अंमलबजावणी करावी व सदर विद्यार्थ्यांना दिलेल्या सुविधा सवलतींचा तपशील विद्यापीठाकडे वेळोवेळी पाठवावा.

सही

आयुक्त, अपंग कल्याण,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रत : माहिती व कार्यवाहीस्तव सादर.

१) मा. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.

प्रति : माहिती व कार्यवाहीस्तव.

१) सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग

२) सर्व विभागीय आयुक्त

३) सर्व जिल्हाधिकारी

४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परीषदा

५) विभागीय समाज कल्याण अधिकारी (सर्व)

६) विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, मुंबई शहर / उपनगर

७) सर्व समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परीषद

८) सर्व सेवायोजन अधिकारी, जिल्हा सेवायोजन केंद्रे

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus, New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel,

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

XIII. Proper seating arrangement (preferably on the ground floor) should be made prior to the commencement of examination to avoid confusion or distraction during the day of the exam. The time of giving the question papers should be marked accurately and timely supply of supplementary papers should be ensured.

XIV. The examining body should also provide reading material in Braille or E-Text or on computers having suitable screen reading softwares for open book examination. Similarly online examination should be in accessible format i.e. websites, question papers and all other study material should be accessible as per the international standards laid down in this regard.

XV. Alternative objective questions in lieu of descriptive questions should be provided for Hearing Impaired persons, in addition to the existing policy of giving alternative questions in lieu of questions requiring visual inputs, for persons with Visual Impairment.

2. It is requested to ensure that the above guidelines are scrupulously followed while conducting examination for persons with disabilities. All the recruitment agencies, Academics/Examination Bodies etc. under your administrative control may be advised appropriately to ensure compliance of implementing these guidelines. Action taken in this regard may be intimated to this office.

3. The above guidelines are issued with the approval of Hon'ble Minister (Social Justice & Empowerment).

Yours faithfully,

(Jagdish Kumar)
Deputy Secretary to the Govt. of India

To

1. Secretary of all Ministries/Department.
2. Secretary, UPSC, Shahjahan Road, New Delhi.
3. Chairman, SSC, Block No.12, CGO Complex, Lodhi Road, New Delhi-110003.
4. Chairman, University Grants Commission with a request to issue necessary instructions to all universities including Deemed Universities for compliance.
5. All National Institutes and RCI under administrative control of Department of Disability Affairs, Ministry of SJ&E, New Delhi

Copy to : CCPD, Sarojini Bhawan, Bhagwan Dass Road,New Delhi with reference to order dated 23.11.2012 in case No. 3929/2007 and in case No.65/1041/12-13.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus, New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

V. Criteria like educational qualification, marks scored, age or other such restrictions for the scribe/reader/lab assistant should not be fixed. Instead, the invigilation system should be strengthened, so that the candidates using scribe/reader/lab assistant do not indulge in mal-practices like copying and cheating during the examination.

VI. There should also be flexibility in accommodating any change in scribe/reader/lab assistant in case of emergency. The candidates should also be allowed to take more than one scribe/reader for writing different papers especially for languages.

VII. Persons with disabilities should be given the option of choosing the mode for taking the examinations i.e. in Braille or in the computer or in large print or even by recording the answers as the examining bodies can easily make use of technology to convert question paper in large prints, e-text, or Braille and can also convert Braille text in English or regional languages.

VIII. The candidates should be allowed to check the computer system one day in advance so that the problems, if any in the software/system could be rectified.

IX. The procedure of availing the facility of scribe should be simplified and the necessary details should be recorded at the time of filling up of the forms. Thereafter, the examining body should ensure availability of question papers in the format opted by the candidate as well as suitable seating arrangement for giving examination.

X. The disability certificate issued by the competent medical authority at any place should be accepted across the country.

XI. The word "extra time or additional time" that is being currently used should be changed to "compensatory time" and the same should not be less than 20 minutes per hour of examination for persons who are making use of scribe/reader/lab assistant. All the candidates with disability not availing the facility of scribe may be allowed additional time of minimum of one hour for examination of 3 hours duration which could further be increased on case to case basis.

XII. The candidates should be allowed to use assistive devices like talking calculator (in cases where calculators are allowed for giving exams), tailor frame, Braille slate, abacus, geometry kit, Braille measuring tape and augmentative communication devices like communication chart and electronic devices.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

[illegible]
[illegible] सोयी सवलती [illegible]

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१६/प्र.क्र. ३०२/विशि-३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- ०४ मार्च, २०१७.

प्रस्तावना:-

राज्यातील सर्व उच्च शिक्षण देणाऱ्या संस्थामध्ये विशेष गरजा असणाऱ्या (दिव्यांग) विद्यार्थ्यांचे अध्ययन, अध्यापन व मुल्यमापनाची पध्दती वेगळी असणे आवश्यक आहे. विशेष गरजा असणाऱ्या (दिव्यांग) विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक मुल्यमापनामध्ये गरजेनुरूप सोयी सवलती देण्यासंदर्भात धोरण निश्चितीसाठी शासन स्तरावरुन समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीच्या बैठकीमध्ये सर्व अकृषी विद्यापीठाचे परिक्षा नियंत्रक व दिव्यांगांशी संबंधीत असलेल्या विविध संस्थांचे तज्ञ प्रतिनिधी उपस्थित होते. सदरहू बैठकीमध्ये दिव्यांग विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणामध्ये येणाऱ्या अडचणी व परिक्षा पध्दतीमध्ये त्यांना दिल्या जात असलेल्या व आवश्यक असलेल्या सोयी सुविधांबाबत सविस्तर चर्चा करण्यात आली व त्यानुसार आवश्यक त्या सूचना व अभिप्राय मागविण्यात आले. प्राप्त अभिप्राय व सूचनांचा विचार करून उच्च शिक्षण/विद्यापीठीय शिक्षण घेणाऱ्या दिव्यांग विद्यार्थ्यांना सोयी-सुविधा देण्याबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते. त्यानुसार खाली नमूद केल्याप्रमाणे शासन निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

विशेष गरजा असणाऱ्या (दिव्यांग) विद्यार्थ्यांची खालीलप्रमाणे वर्गवारी आहे.

१. पूर्णत: अंध (Blindness)
२. अंशत: अंध (Low vision/ Partial Blind)
३. कुष्ठरोग निवारित (Leprosy Cured Persons)
४. कर्णबधिर (Hearing Impairment - deft and hard of hearing)
५. लोकोमोटर डिसेबिलिटी अस्थिव्यंगासह (Locomotor Disability including Orthopedic disability)
६. शारिरीक वाढ खुंटणे (Dwarfism)
७. बौध्दिक अक्षम (मतिमंद/गतिमंद) (Intellectual Disability -Mentally challenged/Slow Learners)
८. मानसिक आजार (Mental Illness)
९. स्वमग्न (Autism Spectrum Disorder)
१०. सेरेब्रल पाल्सी (Cerebral palsy)
११. स्नायुंची विकृती (Muscular Dystrophy)
१२. मज्जासंस्थेचे तीव्र आजार (Chronic Neurological Conditions)
१३. अध्ययन अक्षम (Specific Learning Disabilities)
१४. बहुविध द्यन अपदयरर (Multiple Sclerosis)
१५. भाषण (वाचा) व भाषा अक्षमत्व (Speech and Language Disability)
१६. थॅलस्सेमिया (Thalassemia)/ कॅन्सर (Cancer)
१७. हिमोफिलिया (Hemophilia)
१८. सिकल सेल आजार (Sickle Cell Disease)
१९. बहुविकलांग (Multiple Disabilities)

पृष्ठ २१ पैकी १

Kalsekar Technical Campus, New Panvel · Anjuman-I-Islam's

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

University of Mumbai

परीक्षा विभाग/निकाल कक्ष,
महात्मा फुले भवन,
विद्यानगरी, कलिना,
सांताक्रुझ (पूर्व).
मुंबई – ४०००९८.

क्र.परीक्षा/निकाल/९८५७ /२०१७

परिपत्रक :–

विद्यापीठाच्या विविध शैक्षणिक विभागांचे संचालक/प्रमुख, संलग्नीत/संचालित महाविद्यालयांचे प्राचार्य, मान्यताप्राप्त संस्थाचे संचालक/प्रमुख, दुर व मुक्त अध्ययन संस्थेचे प्राध्यापक नि संचालक, विद्यापीठाच्या रत्नागिरी व ठाणे उपकेंद्राचे संचालक/समन्वयक यांना कळविण्यात येते की, विशेष गरजा असणाऱ्या (दिव्यांग/Person with disability) विद्यार्थ्यांना परीक्षांमध्ये सोयी–सवलती उपलब्ध करून देण्यासंदर्भात उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, यांच्याकडून निर्गमित करण्यात आलेले परिपत्रक सोबत जोडलेले आहे.

(शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण–२०१६/प्र.क्र.३०२/विशि–३ दि. ०४ मार्च, २०१७) (पृष्ठ–१ ते ११).

तरी सर्व संबंधीतांना विनंती करण्यात येते की, उपरोक्त नमुद परिपत्रकामध्ये विहीत केलेल्या सोयी–सवलती सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणुन देऊन संबंधीत विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देण्यात याव्यात.

स्थळ : मुंबई.
दि. : २२ मार्च, २०१७.

(दिपक वसावे)
स्था. संचालक,
परीक्षा व मुल्यमापन मंडळ,

अ. प्रत:–

१.मुंबई विद्यापीठाच्या सर्व शैक्षणिक विभागांचे संचालक/प्रमुख, विद्यापीठाशी संलग्नित/संचालित असलेल्या सर्व महाविद्यालयांचे प्राचार्य, मान्यताप्राप्त शैक्षणिक संस्थेचे संचालक/प्रमुख, दुर व मुक्त अध्ययन संस्थेचे प्राध्यापक नि संचालक तसेच विद्यापीठाच्या रत्नागिरी व ठाणे उपकेंद्राचे संचालक/समन्वयक

ब. प्रत माहितीस्तव व योग्य त्या पुढील कार्यवाहीसाठी अग्रेषित:–

१. संचालक, केंद्रीय संगणक सुविधा विभाग
२. सर्व उपकुलसचिव, परीक्षा विभाग
३. सर्व सहायक कुलसचिव, परीक्षा विभाग

क. प्रत माहितीसाठी अग्रेषित:–

१. मा. संचालक विद्यार्थी कल्याण विभाग
२. मा. कुलगुरू यांचे कार्यकारी सचिव
३. मा. प्र. कुलगुरू यांचे स्विय सहायक
४. मा. कुलसचिव व संचालक परीक्षा व मुल्यमापन मंडळ यांचे स्विय सहायक

....

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus, New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

५) परिक्षेच्या वेळी गरजेनुसार अॅबॅकस व भूमितीय साहित्य साधनाचा वापर करता येईल. आकृत्या, नकाशे, तक्ते इ. न काढण्याची सवलत देय राहील, त्याचे गुण त्या विद्यार्थ्याला त्या प्रमाणात देण्यात येतील अथवा आकृत्या , नकाशे , तक्ते इ. प्रश्नांसाठी पर्यायी प्रश्न देण्यात यावेत.

६) प्रात्यक्षिक परीक्षेऐवजी या विद्यार्थ्यांना या विषयाची तोंडी परीक्षा/बहूपर्यायी उत्तरे असलेली लेखी परिक्षा (प्रात्यक्षिकांवर आधारित) देता येईल. तोंडी परीक्षेत प्रात्यक्षिकांवर आधारित प्रश्न विचारले जावेत.

७) जर एखादया विद्यार्थ्याला संगणकाच्या द्वारे परिक्षा दयावयाची असल्यास स्क्रीन रिडींग सॉफ्टवेअर असलेला संगणक- NVDA Software/तत्सम इतर संगणक प्रणालीचा वापर करता येईल. परंतु त्यासाठी विद्यापीठाची पूर्व परवानगी घेणे आवश्यक राहील.

८) विदयार्थ्यांना टेपरेकॉर्डरद्वारे प्रश्न देण्यात यावेत आणि त्यांनी प्रश्नांना दिलेली उत्तरे टेपरेकॉर्डवर रेकॉर्ड करण्यात यावीत व त्यांच्या बसण्याची स्वतंत्र व्यवस्था असावी.

९) ज्यावेळी दृष्टीहीन मुलगा बऱ्याच वेळेपासून ब्रेलमध्ये लिहित असेल आणि ज्यामुळे त्याला थकवा जाणवत असेल अशावेळी त्यास काही काळ विश्रांती देण्यात यावी, तथापि ही वेळ सवलतीच्या एकूण वेळेपेक्षा जास्त नसावी.

१०) ज्यावेळी ब्रेलवाचन, लेखन चाचणी असेल अशावेळी ब्रेललिपीतील चुकांबाबत गुण कमी करु नयेत. तसेच गरज असेल अशावेळी मौखिक पध्दतीने प्रश्नांची उत्तरे विचारुन त्याला कितपत ज्ञान आहे याबद्दल चाचणी घेण्यात यावी. चित्र/आकृत्या/नकाशे याऐवजी पर्यायी प्रश्न देण्यात यावेत. वस्तुनिष्ठ प्रश्नांसाठी सुस्पष्ट सूचना देण्यात याव्यात.

११) ज्यावेळेस निबंधात्मक प्रश्न असतात आणि ते प्रश्न ब्रेलमध्ये लिहितात अशावेळी सदर प्रश्नावर गुणदान करतांना उत्तरे मोठ्या प्रमाणात लिहिलेले आहे हे न पाहता मुख्य मुद्यांवर (Key Points) वर लक्ष देण्यात यावे. महाविद्यालयाने याविषयीचा पत्रव्यवहार विद्यापीठाशी करणे अत्यावश्यक आहे.

१२) प्रकल्पावर आधारित लेखी परिक्षेऐवजी तोंडी परिक्षा घेण्यात यावी.

(3) (३) कुष्ठरोग निवारित (Leprosy Cured Persons) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१. ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे.

२. शिकत असलेल्या महाविद्यालयातच शारीराची योग्य स्थिती आणि बसण्याच्या व्यवस्थेसाठी अनुकुल तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्या यांची या विद्यार्थ्यांसाठी व्यवस्था करण्यात यावी. यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्वपरवानगी घ्यावी.

३. अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाली ; परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पिटल मध्ये दाखल व्हावे लागले तर अशा प्रसंगी विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यास पुन:परीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.

४. विद्यार्थ्यांना लिहायला सोयीचे व्हावे यासाठी वेगळ्या प्रकारची पेन्सिल, पेन, ग्रीपर, संगणक देण्याची व्यवस्था उपलब्ध व्हावी.

५. गरजेनुसार लेखनिक घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus * New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

२०. ॲसिड ॲटॅक व्हिक्टीम (Acid Attack Victim)
२१. पार्किंसन्स आजार (Parkinson's disease)

(१) उपरोक्त सर्व प्रकारातील उच्च शिक्षण संस्थांमधील/ विद्यापीठ स्तरावरील शिक्षण घेणाऱ्या दिव्यांग विद्यार्थ्यांना खालील नमूद समान सोयी-सुविधा व सवलती उपलब्ध करुन देण्यात याव्यात :-

अ) विद्यार्थ्यांच्या सोयीनुसार जवळचे परीक्षा केंद्र देय राहील. (शक्यतो विद्यार्थी ज्या महाविद्यालयामध्ये शिक्षण घेत आहे तेच महाविद्यालय किंवा त्याच्या घराजवळचे महाविद्यालय परिक्षाकेंद्र असावे) सर्व प्रकारच्या दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या उत्तरपत्रिका पी.डब्ल्यू.डी. शिक्का मुद्रित करुन तपासणी करिता वेगळया ठेवण्याची व्यवस्था करावी.

ब) विद्यार्थ्यांना सर्व प्रकारच्या परीक्षेच्या (Internal, External, Practical) प्रश्नपत्रिका सोडविण्यासाठी प्रति तास २० मिनिटे अधिक वेळ देय राहील.

क) अनुत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना सत्रातील प्रत्येक परीक्षेमध्ये लेखी, तोंडी, प्रात्यक्षिक, अंतर्गत व प्रकल्प संशोधन परिक्षेमध्ये एकूण गुणांच्या ३ टक्के गुणांची सवलत एकाच विषयामध्ये किंवा सर्व विषयांमध्ये विभागून देण्यात यावी.

ड) परिक्षेसाठी विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाचे प्राचार्य/संचालक यांचे पूर्व परवानगीने लेखनिक घेता येईल. मात्र लेखनिकांची व्यवस्था पालकांनी महाविद्यालयाचे सहकार्याने करावी अन्यथा शक्य झाल्यास महाविद्यालयाने लेखनिकांची यादी ठेवावी व या यादीतून लेखनिक देण्यात यावा. यासाठीचा पत्रव्यवहार परिक्षा आवेदनपत्र सादर करतेवेळी करण्यात यावा. आवश्यकतेनुसार सांकेतिक भाषा विश्लेषक (Sign Language Interpreter) उपलब्ध करुन द्यावा.

इ) जे विद्यार्थी आरोग्य व शारीरिक शिक्षण, समाजसेवा, बालवीर /वीरबाला/ छात्रसेना (N.C.C.) संरक्षण अभ्यास (Defence Studies) / मुलकी संरक्षण व रस्ता सुरक्षा गस्त (Civil Defence and Road Safety Patrol) इत्यादी विषय पूर्ण करु शकत नाहीत, त्या विद्यार्थ्यांना या विषयात सवलत मिळण्यासाठी अर्ज दिव्यांग प्रमाणपत्रासह संबंधित महाविद्यालयामार्फत विद्यापीठाकडे पूर्व मान्यतेसाठी पाठवावा किंवा संबंधित विद्यापीठाने अशी सवलत मिळण्याबाबतचे नियम तयार करुन सर्व महाविद्यालयांचे निदर्शनास आणावेत.

ई) सर्व प्रकारच्या दिव्यांग मुलांसाठी स्पेलींग, व्याकरण, विरामचिन्हे याबाबतीत गुणदान कमी करण्यात येवू नये.

उ) यापैकी काही वर्गवारीसाठी विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी वर्गात आवश्यक असलेली हजेरी/उपस्थिती बंधनकारक राहणार नाही. त्यासाठी संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांची परवानगी बंधनकारक राहील.

वरीलप्रमाणे सर्वसाधारण सोयी-सवलती सर्व दिव्यांग विद्यार्थ्यांना देय राहतील. याशिवाय त्यांचे दिव्यांगत्वाच्या प्रकारानुसार काही विशेष सोयी-सवलती खालीलप्रमाणे देय राहतील :-

(1-2) २. पूर्णत: अंध (Blindness) व अंशत: अंध (Partial Blind) विद्यार्थ्यांकरीता सवलती :-

१) परिक्षा कालावधीमध्ये गणितीय पाटीचा (Trailor Frame) वापर करता येईल.
२) परिक्षा कालावधीत आवाजाच्या गणकयंत्राचा (Talking Calculator) वापर करता येईल.
३) अंशत: अंध विद्यार्थ्यांना उत्तरपत्रिका लिहिण्यासाठी स्केचपेनचा व प्रश्नपत्रिका वाचण्यासाठी ग्लास मॅग्नीफायरचा वापर करता येईल.
४) अंशत: अंध विद्यार्थ्यांसाठी मोठ्या अक्षरातील (Arial २० size) प्रश्नपत्रिका छापण्यात यावी.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus * New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

(6) (६) शारिरीक वाढ खुंटणे (Dwarfism) :-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत तेच महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात येईल. शिकत असलेल्या महाविद्यालयातच शरीराची योग्य स्थिती आणि बसण्याच्या व्यवस्थेसाठी अनुकुल तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्या यांची या विद्यार्थ्यांसाठी व्यवस्था करावी. तथापि, यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्व परवानगी घ्यावी.

२) लेखनिक घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

३) आवश्यकता असेल तर वाचनिक/सूचक घेण्याची परवानगी असावी.

(7) (७) बौद्धिक अक्षम (मतिमंद/मतिमंद) (Intellectual Disability-Mentally challenged/ Slow Learners) :-

१) विद्यार्थ्यांना आकृत्या, नकाशे, तक्ते इ. न काढण्याची सवलत देण्यात यावी. त्यासाठीचे गुण त्या विद्यार्थ्याला त्याच प्रमाणात देण्यात यावेत.

२) विद्यार्थ्यांना उत्तरपत्रिका टाईप करुन वा लिहून देण्याची परवानगी प्रदान करण्यात यावी. त्यांना पूर्ण प्रश्नपत्रिका वा प्रश्नपत्रिकेचा काही भाग लिहिण्यासाठी लेखनिक घेण्यास परवानगी देण्यात येईल. हे विद्यार्थी स्वत: प्रश्नपत्रिका सोडवत असताना मध्येच थकले, पुढे प्रश्नपत्रिका सोडवू शकत नाही असे वाटल्यास त्यांना महाविद्यालयातील प्रत्यक्ष अध्यापनाशी संबंध नसलेला कोणताही कर्मचारी लेखनिक म्हणून घेता येईल. हा कर्मचारी या विद्यार्थ्यांने बोललेली भाषा समजू शकत असावा. या लेखनिकांची काळजीपूर्वक निवड करावी. हा लेखनिक अध्ययन अक्षम विद्यार्थी काय सांगतो ते समजून लिहू शकेल असा असावा.

३) प्रात्यक्षिक परीक्षेऐवजी त्या विद्यार्थ्यांना त्या विषयाची तोंडी परीक्षा/बहूपर्यायी उत्तरे असलेली लेखी परिक्षा (प्रात्यक्षिकांवर आधारित) देता येईल. तोंडी परीक्षेत प्रात्यक्षिकांवर आधारित प्रश्न विचारले जावेत.

४) या गटात मोडणाऱ्या अनेक विद्यार्थ्यांची कारक कौशल्ये अविकसित असतात याचा विचार करुन त्यांना वेगळ्या प्रकारची पेन्सील, पेन, ग्रीपर, गणकयंत्र वापरण्याची परवानगी द्यावी.

५) आवश्यकतेनुसार प्रौढ लेखनिक देण्यात यावा.

(8) (८) मानसिक आजार (Mental Illness):-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते महाविद्यालय अथवा घराजवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे.

२) या विद्यार्थ्यांची परीक्षा वेगळ्या वर्गात घेण्यात यावी.

३) विद्यार्थी अचानक आक्रमक/हिंसक बनला तर परिस्थिती हाताळू शकेल असाच पर्यवेक्षक नेमावा.

४) लेखी परीक्षेऐवजी ऑडिओ/व्हीडीओ रेकॉर्डर वापरुन मौखिक परीक्षा घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(9) (९) स्वमग्न (Autism Spectrum Disorder) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे. त्यांच्या महाविद्यालयातच या मुलांसाठी विशेष तयार केलेले टेबल, टायपिंगमशीन, संगणक, गणकयंत्र, खुर्च्या यांची व्यवस्था करण्यात यावी.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus * New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

(४) कर्णबधिर विद्यार्थ्यांसाठी (Hearing Impairment - deaf and hard of hearing) सवलती :

१) प्रश्नाचे उत्तर अपेक्षित शब्दमर्यादेपेक्षा कमी शब्द मर्यादेत लिहिता येईल. दीर्घोत्तरी प्रश्नांची उत्तरे मुद्यांमध्ये लिहिता येतील. दिर्घोत्तरी प्रश्नांमध्ये मुख्य मुद्यांच्या अनुषंगाने (Key points) उत्तर लिहील्यास परिक्षकांनी उत्तरामध्ये शोधक्यात विषयाच्या अनुषंगाने माहिती/उत्तरे दिली आहेत का ते तपासून गुणदान करावे.
२) या मुलांसाठी स्पेलींग, व्याकरण, विरामचिन्हे या बाबतीत गुणदान कमी करण्यात येऊ नयेत.
३) सर्व विषयाच्या प्रश्नपत्रिकेमध्ये प्रश्नांची शब्दरचना सरळ व सोपी असावी. मौखिक मुल्यमापनासाठी लेखी हा पर्याय असावा.
४) आवश्यकता असल्यास अशा विद्यार्थ्यांना वाचनिक/ सूचक (Prompter) देण्यात यावा.
५) गरजेनुसार विद्यार्थ्याला त्यास हव्या त्या भाषेत पेपरी लिहिण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(५) लोकोमोटर डिसेबिलिटी अस्थिव्यंगासह (Locomotor Disability Including Orthopedic Disability), बहुविकलांगता (Multiple Disabilities) व सेरेबल पाल्सी (Cerebral Palsy) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत तेच महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे. शिकत असलेल्या महाविद्यालयातच शरीराची योग्य स्थिती आणि बसण्यासाठी अनुकुल असे तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्या यांची या विद्यार्थ्यांसाठी व्यवस्था करावी लागेल. तथापि, यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्व परवानगी घ्यावी.
२) ज्या विद्यार्थ्यांना आवश्यकता असेल त्यांना उत्तरपत्रिका टाईप करणे किंवा लिहिण्यासाठी तसेच पूर्ण प्रश्नपत्रिका किंवा प्रश्नपत्रिकेचा काही भाग लिहिण्यासाठी लेखनिक घेण्यास परवानगी देण्यात येईल. जर हे विद्यार्थी स्वत: प्रश्नपत्रिका सोडवत असताना मधेच थकले ; पुढे प्रश्नपत्रिका सोडवू शकत नाही असे वाटल्यास त्यांना महाविद्यालयातील प्रत्यक्ष अध्यापनाशी संबंध नसलेला कोणताही कर्मचारी लेखनिक म्हणून देता येईल. हा कर्मचारी या विद्यार्थ्यांने बोललेली भाषा समजू शकत असावा. या लेखनिकांची काळजीपूर्वक निवड करावी हा लेखनिक बहुविकलांग, सेरेब्रल पाल्सी, लोकोमोटर डिसेबिलिटी विद्यार्थी काय सांगतो ते समजून लिहू शकेल असा असावा.
३) आकृत्या, नकाशे, तक्ते इ. न काढण्यासाठी सवलत देय राहील. याचे गुण त्या विद्यार्थ्याला त्याचे प्रमाणात देण्यात यावेत.
४) प्रात्यक्षिक परीक्षेऐवजी या विद्यार्थ्यांना या विषयाची तोंडी परीक्षा/बहूपर्यायी उत्तरे असलेली लेखी परिक्षा (प्रात्यक्षिकांवर आधारित) देता येईल. तोंडी परीक्षेत प्रात्यक्षिकांवर आधारित प्रश्न विचारले जावेत.
५) या मुलांना अतिरिक्त सूचना किंवा संकेताची गरज भासते, तेव्हा परिक्षेच्या वेळी त्यांची बैठकीची वेगळी व्यवस्था करण्यात यावी.
६) अशा विद्यार्थ्यांच्या परिक्षासाठी तांत्रिक पध्दतीचा वापर करण्यात यावा.(उदा.संगणक व संगणक प्रणाली Voice Synthesizer)
७) प्रश्नाची प्रक्रिया जाणून घेण्यासाठी संप्रेषण बोर्ड (Communication Board) चा वापर करावा.
८) अनुकुलनशील साहित्य आणि उपकरणांचा वापर करु देण्यात यावा. उदा.पेन्सिल व ग्रीप्स.
९) हे विद्यार्थी जास्त दाब देऊन लिहितात त्यासाठी आवश्यकतेनुसार कागद/उत्तरपत्रिका जाड पानांची देण्यात यावी.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel
Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

३) या विद्यार्थ्यांची बैठक व्यवस्था वेगळया वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी. परीक्षा विभाग प्रमुख , महाविद्यालयीन अधिकारी यांच्या परवानगीने आवश्यकता असेल तर परीक्षा हॉस्पिटल अथवा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी.

४) लेखी परीक्षेऐवजी ऑडिओ/व्हीडीओ रेकॉर्डर वापरुन मौखिक परीक्षा घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(12) (११) मज्जासंस्थेचे तीव्र आजार (Chronic Naurological Conditions) :-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे.

२) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास अशा तर विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्याना पुन:परीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.

३) या विद्यार्थ्यांची बैठक व्यवस्था वेगळया वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी. परीक्षा विभाग प्रमुख , महाविद्यालयीन अधिकारी यांच्या परवानगीने आवश्यकता असेल तर परीक्षा हॉस्पिटल अथवा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी.

४) लेखी परीक्षेऐवजी ऑडिओ/व्हीडीओ रेकॉर्डर वापरुन मौखिक परीक्षा घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(13) (१२) अध्ययन अक्षम (Specific Learning Disabilities) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१) विद्यार्थ्यांना आकृत्या, नकाशे, तक्ते इ. न काढण्यासाठी सवलत देण्यात यावी. सदरचे गुण त्या विद्यार्थ्याला, त्या प्रमाणात देण्यात यावेत.

२) विद्यार्थ्यांना उत्तरपत्रिका टाईप करुन वा लिहून देण्याची परवानगी देण्यात येईल. त्यांना पूर्ण उत्तरपत्रिका किंवा उत्तरपत्रिकेचा काही भाग लिहिण्यासाठी लेखनिक घेण्यास परवानगी देण्यात येईल. जर हे विद्यार्थी स्वत: प्रश्नपत्रिका सोडवत असताना मधेच थकले, पुढे प्रश्नपत्रिका सोडवू शकत नाही असे वाटल्यास त्यांना महाविद्यालयातील प्रत्यक्ष अध्यापनाशी संबंध नसलेला कोणताही कर्मचारी लेखनिक म्हणून घेता येईल. हा कर्मचारी या विद्यार्थ्याने बोललेली भाषा समजू शकत असावा. या लेखनिकांची काळजीपूर्वक निवड करावी. हा लेखनिक अध्ययन अक्षम विद्यार्थी काय सांगतो ते समजून लिहू शकेल असा असावा.

३) प्रात्यक्षिक आणि प्रकल्प परीक्षेस विद्यार्थ्यांना या विषयाची तोंडी परीक्षा/बहुपर्यायी उत्तरे असलेली लेखी परिक्षा (प्रात्यक्षिकांवर आधारित) देता येईल. तोंडी परीक्षेत प्रात्यक्षिकांवर आधारित प्रश्न विचारले जावेत.

४) या गटात मोडणाऱ्या अनेक विद्यार्थ्यांची कारक कौशल्ये अविकसित असतात. याचा विचार करुन त्यांना वेगळया प्रकारची पेन्सील, पेन, ग्रीपर, गणकयंत्र वापरण्याची परवानगी देण्यात यावी.

५) लेखी परीक्षेऐवजी ऑडिओ/व्हीडीओ रेकॉर्डर वापरुन मौखिक परीक्षा घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

६) आवश्यकतेनुसार प्रौढ लेखनिक देण्यात यावा.

७) प्रश्नाचे उत्तर अपेक्षित शब्दमर्यादेपेक्षा कमी शब्द मर्यादेत लिहिता येईल. दिर्घोत्तरी प्रश्नाची उत्तरे मुद्यांमध्ये (Key Points) लिहिता येतील. अशा दिर्घोत्तरी प्रश्नांमध्ये मुख्य मुद्यांच्या

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus
New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

२) विद्यार्थ्यांना उत्तरपत्रिका टाईप करुन वा लिहून देण्याची परवानगी देण्यात येईल. त्यांना ५ उत्तरपत्रिका किंवा उत्तरपत्रिकेचा काही भाग लिहिण्यासाठी लेखनिक घेण्यास परवानगी देण्यात यावी. जर हे विद्यार्थी स्वतः प्रश्नपत्रिका सोडवत असताना गधेच थकले, पुढे प्रश्नपत्रिका सोडवू शकत नाहीत असे वाटल्यास,त्यांना महाविद्यालयातील प्रत्यक्ष अध्यापनाशी संबंध नसलेला कोणताही कर्मचारी लेखनिक म्हणून घेता येईल. हा कर्मचारी या विद्यार्थ्याने बोललेली भाषा समजू शकत असावा. या लेखनिकांची काळजीपूर्वक निवड करावी. हा लेखनिक ऑटिस्टिक विद्यार्थी काय सांगतो ते लिहू शकेल असा असावा.

३) विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेसाठी त्यांला खात्री वाटेल अशी व्यक्ती परीक्षा वर्गाजवळ उपस्थित रहाण्याची परवानगी देण्यात यावी.

४) विद्यार्थ्यांना आकृत्या, नकाशे/तक्ते इ. न काढण्याची सवलत देण्यात येईल. त्याचे गुण त्या विद्यार्थ्यांला त्या प्रमाणात देण्यात येतील.

५) प्रात्यक्षिक आणि प्रकल्प परीक्षेस विद्यार्थ्यांना या विषयाची तोंडी परीक्षा/बहूपर्यायी उत्तरे असलेली लेखी परिक्षा (प्रात्यक्षिकांवर आधारित) देता येईल. तोंडी परीक्षेत प्रात्यक्षिकांवर आधारित प्रश्न विचारले जावेत.

६) मौखिक मुल्यमापनासाठी लेखीचा पर्याय असावा.

७) आवश्यकतेनुसार प्रौढ लेखनिक देण्यात यावा.

८) आवश्यकतेनुसार वाचनिक/Prompter (सुचक) देण्यात यावा.

९) प्रश्नाचे उत्तर अपेक्षित शब्दमर्यादेपेक्षा कमी शब्द मर्यादेत लिहिता येईल. दिर्घोत्तरी प्रश्नाची उत्तरे मुद्यांमध्ये (Key Points) लिहिता येतील. दिर्घोत्तरी प्रश्नांमध्ये मुख्य मुद्यांच्या अनुषंगाने उत्तर दिल्यास परिक्षकांनी परिक्षेतील उत्तरामध्ये थोडक्यात विषयाच्या अनुषंगाने माहिती/उत्तरे दिली आहेत का ते तपासून गुणदान करावे.

१०) या विद्यार्थ्यांची परीक्षा वेगळया वर्गात घेण्यात यावी.

११) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास अशा विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यांना पुन:परीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.

१२) या गटात मोडणाऱ्या अनेक विद्यार्थ्यांची कारक कौशल्य अविकसित असतात. याचा विचार करुन त्यांना वेगळ्या प्रकारची पेन्सील, पेन, ग्रीपर, गणकयंत्र वापरण्याची परवानगी देण्यात यावी.

११) अनिवार्य विषयाऐवजी (सायन्स, गणित इ.) विद्यार्थ्याला त्याला झेपेल असा विषय निवडून परीक्षा देण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(11) (१०) स्नायुंची विकृती (Muscular Dystrophy)/ मेंदू व मज्जापेशी काठीण्य (Multiple Sclerosis) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे.

२) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास अशा विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यांना पुन:परीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

५) गरज असल्यास त्यांना लेखनिक घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

६) विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेसाठी त्याला खात्री वाटेल अशी व्यक्ती परीक्षा वर्गाजवळ उपस्थित रहाण्याची परवानगी देण्यात यावी.

७) यापेक्षा वेगळ्या सोयी हव्या असतील तर पालक विषय शिक्षक, प्राचार्य व परीक्षा विभाग प्रमुख यांच्या समन्वयाने ठरविण्यात यावे.

17 (१६) हिमोफिलिया (Hemophilia):-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात येईल. त्यांच्या महाविद्यालयातच या मुलांसाठी विशेष तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्यांची व्यवस्था करण्यात यावी. तथापि, यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्व परवानगी घ्यावी.

२) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यांना पुन:परीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.

३) इन्फेक्शनची शक्यता लक्षात घेऊन या विद्यार्थ्यांसाठी बैठक व्यवस्था वेगळया वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी व परीक्षा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी.

४) विद्यार्थ्यांना लिहावयाचे सोयीचे व्हावे यासाठी वेगळया प्रकारची पेन्सील , पेन, ग्रीपर, संगणक देण्याची व्यवस्था उपलब्ध करावी.

५) गरज असल्यास त्यांना लेखनिक घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

६) विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेसाठी त्याला खात्री वाटेल अशी व्यक्ती परीक्षा वर्गाजवळ उपस्थित रहाण्याची परवानगी देण्यात यावी.

७) यापेक्षा वेगळ्या सोयी हव्या असतील तर पालक विषय शिक्षक, प्राचार्य व परीक्षा विभाग प्रमुख यांच्या समन्वयाने ठरविण्यात यावे.

18 (१७) सिकल सेल (Sickle Cell Disease):-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात येईल. त्यांच्या महाविद्यालयातच या मुलांसाठी विशेष तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्यांची व्यवस्था करण्यात यावी. तथापि, यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्व परवानगी घ्यावी.

२) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यांना पुन:परीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.

३) इन्फेक्शनची शक्यता लक्षात घेऊन या विद्यार्थ्यांसाठी बैठक व्यवस्था वेगळया वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी व परीक्षा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी./

४) विद्यार्थ्यांना लिहावयाचे सोयीचे व्हावे यासाठी वेगळया प्रकारची पेन्सील , पेन, ग्रीपर, संगणक देण्याची व्यवस्था उपलब्ध करावी.

५) गरज असल्यास त्यांना लेखनिक घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus, New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

अनुषंगाने उत्तर लिहील्यास परिक्षकांनी उत्तरामध्ये थोडक्यात विषयाच्या अनुषंगाने माहिती/उत्तरे दिली आहेत का ते तपासून गुणदान करावे.

(14) (१३) मेंदू व मज्जापेशी काठीण्य (Multiple Sclerosis) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे.
२) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास त्या विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यांना पुनःपरीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.
३) या विद्यार्थ्यांची बैठक व्यवस्था वेगळ्या वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी. परीक्षा विभाग प्रमुख , महाविद्यालयीन अधिकारी यांच्या परवानगीने आवश्यकता असेल तर परीक्षा हॉस्पिटल अथवा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी.
४) लेखी परीक्षेऐवजी ऑडिओ/व्हीडीओ रेकॉर्डर वापरुन मौखिक परीक्षा घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(15) (१४) भाषण (वाचा) व भाषा अक्षमत्व (Speech and Language Disability) असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१) ज्यावेळेस निबंधात्मक प्रश्न असतात अशावेळी सदर प्रश्नावर गुणदान करतांना उत्तरे मोठ्या प्रमाणात लिहिलेले आहे हे न पाहता मुख्य मुद्यांवर (Key Points) वर लक्ष देण्यात यावे. महाविद्यालयाने याविषयीचा पत्रव्यवहार विद्यापीठाशी करणे अत्यावश्यक आहे.
२) विद्यार्थ्यांना आकृत्या, नकाशे/तक्ते इ. न काढण्याची सवलत देण्यात यावी. त्याचे गुण त्या विद्यार्थ्याला त्या प्रमाणात देण्यात यावेत अथवा त्यासाठी पर्यायी प्रश्न विचारण्यात यावेत.
३) अनिवार्य विषयाऐवजी (सायन्स, गणित इ.) विद्यार्थ्याला त्यास झेपेल असा विषय निवडून परीक्षा देण्याची परवानगी देण्यात यावी.
४) तोंडी परीक्षा लेखी स्वरुपात स्वरुपाची परवानगी देण्यात यावी.

(16) (१५) थॅलस्सेमिया (Thalassemia)/ कॅन्सर (Cancer):-

१) महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात येईल. त्यांच्या महाविद्यालयातच या मुलांसाठी विशेष तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्यांची व्यवस्था करण्यात यावी. तथापि, यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्व परवानगी घ्यावी.
२) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागले तर विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यांना पुनःपरीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.
३) इन्फेक्शनची शक्यता लक्षात घेऊन या विद्यार्थ्यांसाठी बैठक व्यवस्था वेगळया वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी व परीक्षा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी.
४) विद्यार्थ्यांना लिहावयाचे सोयीचे व्हावे यासाठी वेगळया प्रकारची पेन्सील , पेन, ग्रीपर, संगणक देण्याची व्यवस्था उपलब्ध करावी.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७०३०४१३१६२५२३०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Siddharth
Kharat

(सिध्दार्थ खरात)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय ,मुंबई.
४. मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय ,मुंबई.
५. मा. अप्पर मुख्य सचिव,उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे स्वीय सहाय्यक ,मंत्रालय ,मुंबई.
६. सर्व अकृषी विद्यापीठांचे कुलगुरु /कुलसचिव.
७. राज्यातील सर्व स्वंय अर्थसहाय्यीत विद्यापीठांचे कुलगुरु / कुलसचिव.
८. सर्व संचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य.
९. उप सचिव, (विशि) (मशि) (तांशि) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
१०. निवड नस्ती- विशि-३.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'

६) विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेसाठी त्यांच्या स्वतःची असे वाटेल अशी व्यक्ती परीक्षा कक्षाजवळ उपस्थित रहाण्याची परवानगी देण्यात यावी.

७) यापेक्षा वेगळ्या सोयी हव्या असतील तर पालक विषय शिक्षक, प्राचार्य व परीक्षा विभाग प्रमुख यांच्या समन्वयाने ठरविण्यात यावे.

(१८) ॲसिड ॲटॅक व्हिक्टीम (Acid Attack Victim) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

१) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे.

२) शिकत असलेल्या महाविद्यालयातच शरीराची योग्य स्थिती आणि बसण्यासाठी अनुकूल असे तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्या यांची या विद्यार्थ्यांसाठी व्यवस्था करण्यात यावी. तथापि, यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्व परवानगी घ्यावी.

३) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पीटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करुन त्यांना पुन:परीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.

४) विद्यार्थ्यांना लिहावयाचे सोयीचे व्हावे यासाठी वेगळ्या प्रकारची पेन्सील, पेन, ग्रीपर, संगणक देण्याची व्यवस्था उपलब्ध करुन यावी.

५) गरज असल्यास त्यांना लेखनिक घेण्याची परवानगी यावी.

(१९) पार्किंसन्स (Parkinson's Disease):-

१) ज्यावेळेस निबंधात्मक प्रश्न असतात अशावेळी सदर प्रश्नावर गुणदान करतांना उत्तरे मोठ्या प्रमाणात लिहिलेले आहे हे न पाहता मुख्य मुद्यांवर(Key Points) वर लक्ष देण्यात यावे. महाविद्यालयाने याविषयीचा पत्रव्यवहार विद्यापीठाशी करणे अत्यावश्यक आहे.

२) विद्यार्थ्यांना आकृत्या, नकाशे/तक्ते इ. न काढण्याची सवलत देण्यात यावी. त्याचे गुण त्या विद्यार्थ्याला त्या प्रमाणात देण्यात यावेत अथवा त्यासाठी पर्यायी प्रश्न विचारण्यात यावेत.

३) तोंडी परीक्षा लेखी स्वरुपाची परवानगी देण्यात यावी.

उपरोक्त नमुद वर्गवारीतील दिव्यांग विद्यार्थी ज्या महाविद्यालयामध्ये शिक्षण घेत आहे त्या महाविद्यालयातील प्राचार्यांनी या शासन निर्णयामध्ये नमुद केलेल्या सर्व सवलती व सुविधा या विशेष गरजा असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मिळतील याची दक्षता घ्यावी. सदर शासन निर्णय राज्यातील उच्च व तंत्र शिक्षण विभागातंर्गत येणाऱ्या सर्व विद्यापीठे व त्यांच्या संलग्नीत असणारी सर्व महाविद्यालये तसेच राज्यशासना मार्फत विशेष कायद्यान्वये स्थापन करण्यात आलेल्या सर्व स्वंय अर्थसहाय्यीत विद्यापीठांना लागू राहील. सदर आदेशाची प्रभावी अंमलबजावणी होईल हे पाहण्याची जबाबदारी सर्व उपरोक्त नमुद विद्यापीठांची राहील.

सदरहू शासन निर्णयाची तात्काळ प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

Anjuman-I-Islam's Kalsekar Technical Campus
New Panvel

Director
Anjuman-I-Islam's
Kalsekar Technical Campus, New Panvel.

RAMJAN AHAMAD KHATIK
Digitally signed by RAMJAN AHAMAD KHATIK
Date: 2024.05.20 10:49:27+05'30'